

**Working class students in the university:
Do they think they belong?**

La classe treballadora a la universitat

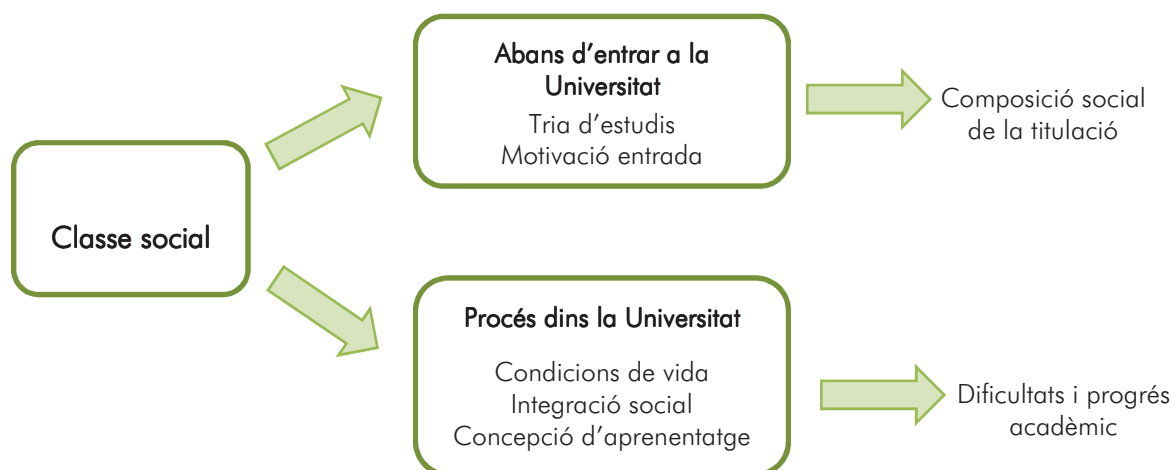
Característiques diferencials en l'entrada i el procés

Working class students in the university: do they think they belong?

Resum

Es revisa el tema de la classe social dels estudiants universitaris examinant diverses condicions i característiques que afecten en particular la classe treballadora, especialment en contrast amb la classe mitjana-alta (fills d'empresaris amb més de cinc treballadors, directius i professionals d'alta qualificació).

L'anàlisi es realitza per a dos moments: el de la tria d'estudis i el del procés dins la universitat. A més de tenir en compte la influència clàssica dels aspectes econòmics i culturals, es contempen d'altres factors més socials, bàsicament el suport familiar i l'ambient de companys en la titulació, donada la seva composició social.

Resultats

C1 – Tria d'estudis i motivació d'entrada: característiques i composició social resultant.

La composició social de les titulacions estudiades és la següent:

Fins a un 10% d'estudiants de famílies de classe treballadora:	Entre un 20 i un 25% d'estudiants de famílies de classe treballadora:	Entre un 30 i un 35% d'estudiants de famílies de classe treballadora:
Biologia humana 5.9% Arquitectura 7.2% Humanitats 8.8% Farmàcia 10.7%	Traducció i interpretació 19.6% Química 25% Ciències empresarials 25.1%	Educació social 30% Enginyeria Tècnica en Sistemes de Telecomunicació 31.7% Infermeria 33.7%

C1.1 – Els estudiants de **classe treballadora** arriben a la universitat amb **notes més baixes** que el conjunt.

En cada grup de titulacions es manté la mitjana de nota dels estudiants de classe treballadora una mica per sota de la mitjana de la nota del conjunt, la qual cosa ens indica que no hi ha sobre-selecció per nota entre la classe treballadora. És a dir, que es falseja la hipòtesi segons la qual els estudiants de classe treballadora només optarien per carreres d'alta dificultat en el cas que els seus expedients donessin majors garanties en comparació amb els del conjunt d'estudiants.

C1.2 – En canvi, la tria d'estudis respon més a una auto-selecció dels estudiants segons si creuen que cursant aquells estudis podran **compaginar estudis i treball**.

Les titulacions que formen part del grup que rep menys estudiants de classe treballadora estan totes entre les que dificulten en major mesura la compaginació d'estudis i treball.

D'aquestes titulacions difícils per compaginar també n'hi ha dues (Telecomunicacions i Infermeria) entre el grup de les que rebien més estudiants de classe treballadora. Però recordem que eren titulacions de tres anys per a la promoció a la que es va passar l'enquesta, amb la qual cosa el risc de retard que comporta treballar durant els estudis es compensa amb la menor durada teòrica d'aquests.

C1.3 – En general, no sembla donar-se una auto-selecció dels estudiants per raó de **contrast cultural**.

En alguns països europeus s'assenyalen factors de contrast cultural com a causants de la baixa tria de determinades institucions per part d'estudiants de classe treballadora.

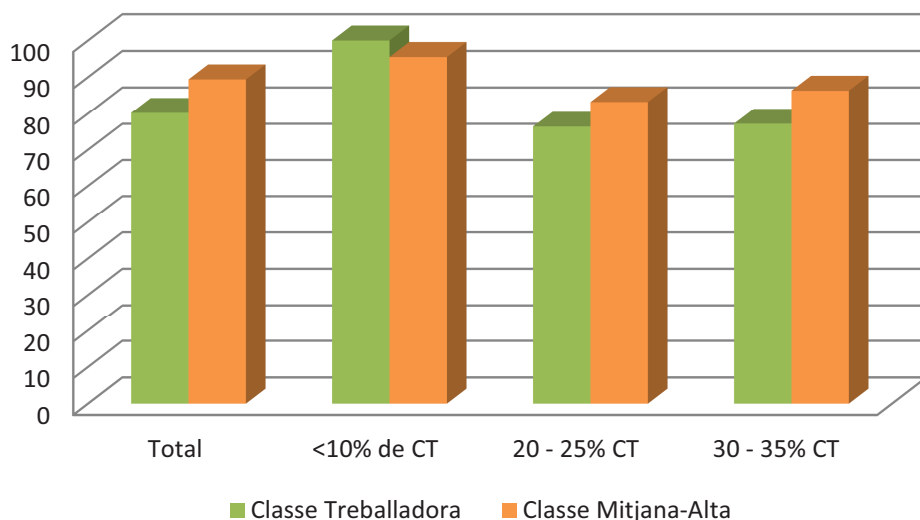
Aquesta por a no encaixar socio-culturalment dins d'un medi allunyat del propi origen social és difícil de detectar entre els estudiants d'aquestes quatre universitats, excepte potser per al cas de les titulacions de la UPF, on la composició social és clarament més alta en comparació amb les mateixes titulacions d'altres universitats. És un cas complicat, perquè, encara que la nota sigui una conseqüència de la concentració d'estudiants amb bona nota en una mateixa titulació, pot ser que la nota mitjana del curs anterior exerceixi un efecte crida i, així, acabi concentrant estudiants de classe social més alta, com a conseqüència del fet que tenen, en mitjana, millor notes.

C1.4 – La **seguretat en voler anar a la universitat** és una mica més baixa entre els estudiants de classe treballadora, però igual a la dels companys de la titulació.

En el gràfic següent podem observar com la diferència en la seguretat per cursar estudis universitaris té un component de classe social que queda reduït a diferències estadísticament no significatives si ho controlem per la titulació.

Seguretat de cursar estudis universitaris

Resposta: Sí, segur

C1.5 – Les **aspiracions econòmiques i socials** dels estudiants es diferencien segons el seu origen social.

Tal i com preveu la teoria i el sentit comú, les aspiracions que manifesten els estudiants canvien en funció de la seva classe de procedència. Evitar mobilitat social descendent és més important pels de classe mitjana alta, mentre que aconseguir mobilitat social ascendent pren rellevància en els de classe treballadora. La tendència és més acusada per a les qüestions econòmiques.

Aspiracions econòmiques	Classe Mitjana-Alta	Classe Treballadora
'Vull tenir la mateixa situació econòmica que els meus pares'	45%	11%
'Vull tenir millor situació econòmica que els meus pares'	37%	75%

Aspiracions socials	Classe Mitjana-Alta	Classe Treballadora
'Vull tenir la mateixa situació social que els meus pares'	46%	28%
'Vull tenir millor situació social que els meus pares'	30%	39%

Com a conseqüència, també s'observa una actitud molt més instrumental davant dels estudis entre els estudiants de classe treballadora que en la resta.

C1.6 – La **seguretat** sobre el futur universitari dels seus fills és una mica major entre els progenitors de classes més altes.

Com es pot observar, la postura dels pares també mostra algunes diferències segons la classe social. D'una banda, els pares de classes més altes mostren major seguretat sobre el futur universitari dels seus fills, mentre que els de CT són més que el global els que donen suport a la idea d'arribar a la universitat. D'altra banda, és molt minoritari el volum de progenitors que hauria preferit que el seu fill/a treballés en comptes d'estudiar, però, justament, n'hi ha més entre els de CT.

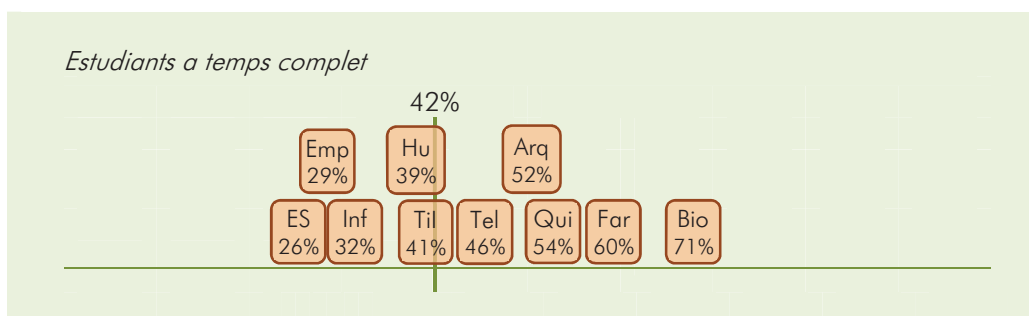
	Classe Mitjana-Alta	Classe Treballadora
Sempre han pensat que tindria una titulació universitària	44%	31%
Sempre m'han animat a continuar els estudis	46%	57%
Han donat el mateix valor a estudiar que a una bona feina	9%	10%
Haurien preferit que treballés enlloc d'estudiar	1%	3%

C2 – Condicions de vida i progrés acadèmic.

Veurem com, amb pitjors condicions de vida mentre estudien, els estudiants de CT, no obstant, van obtenint resultats similars que la resta (atenció: els entrevistem entre 2on i 3er de carrera).

C2.1 – Els estudiants de CT **compaginen més el treball i els estudis** que la resta. Això sí, treballen menys (o gens) en les titulacions on es fa impossible aquesta combinació.

Un cop més, ens trobem que una característica dels estudiants de classe treballadora queda anul·lada en el moment que es controla per titulació. L'efecte, doncs, ve donat pel fet que es concentren aquests estudiants en les titulacions on hi ha més incidència de treball remunerat.

C2.2 – Els estudiants de CT tenen unes condicions de **finançament** dels seus estudis pitjor que la resta.

Als estudiants de CT els financen els pares un 40% enfront del 70% als de classe mitjana-alta. Entre els estudiants de CT, a més, es detecta un major sentiment de deute cap als seus progenitors, que no pas en el conjunt d'estudiants.

C2.3 – Les **dificultats i progrés acadèmic** que experimenten els estudiants de CT és similar al de la resta d'estudiants universitaris.

El progrés acadèmic d'aquest conjunt d'estudiants presenta unes característiques clares: té una concepció més reproductiva de l'aprenentatge; tot i això, les notes que obtenen són similars a les dels altres grups socials. Així, no és estrany que opinin que, finalment, no ha estat tan difícil com s'esperaven, només la participació en els seminaris els planteja algun problema per sobre de la resta.

C3 – Integració social

En conjunt, la **integració** dels estudiants de CT és una mica menor que entre en conjunt de tots els estudiants.

La integració –mesurada com a sentiment de pertinença, participació a la universitat i quantitat d'amics universitaris– és una mica menor entre els de CT, però s'incrementa a mesura que ens trobem en titulacions amb menys CT. Això contradiu la idea que els ambients amb menor nombre de CT són més hostils als estudiants que en procedeixen, encara que no podem distingir l'efecte titulació de l'efecte composició social.¹¹

Recomanacions

Hem vist com, al costat de les capacitats, continuen sent les condicions materials les que més dificulten l'accés i la compleció dels estudis universitaris. Així que els estudiants amb menys recursos tenen clarament les probabilitats d'èxit en contra. Des d'una perspectiva normativa que pretén treballar en favor de la igualtat d'oportunitats, ens sumem a les principals recomanacions que van proposar els Amics de la UAB a partir de les conclusions de la IX Jornada de debat "Taxes universitàries: és sostenible el nostre model?" elaborat pels propis ponents, i n'afegim de noves complementant amb les dificultats detectades en la nostra recerca.

Respecte del sistema de beques en relació als ingressos familiars:

1. La nova ordenació de les beques ha afavorit la distribució de recursos, però encara en queda fora molta gent que, especialment, no pot assumir els costos indirectes de l'educació universitària. Igualment, no hi ha establert un bon sistema de préstecs tous.

¹¹ És a dir, que pot ser un efecte del tipus d'estudiants que s'hi aplega, però també de les accions específiques que s'emprenen en la titulació per tal d'acollir tots els estudiants.

2. Els estudiants que són de famílies de Classe mitjana baixa o de Petits propietaris, sovint mostren també dificultats lligades a la disponibilitat de recursos. En canvi, gairebé sempre superen els llistats per ser població susceptible de rebre beques. Probablement, això és degut al fet que els llistats són força baixos.
3. En el cas dels estudiants amb majors necessitats, l'assignació de beques salari és petita i no aconsegueix compensar la necessitat que tenen les famílies de no perdre els ingressos del treball del seu fill/a.

Les mancances anteriors empenyen una bona part dels estudiants amb necessitats econòmiques a combinar estudis i treball. Respecte d'aquesta situació:

4. L'increment de pagament de taxes degudes a la repetició de crèdits intenta esperonar el rendiment dels estudiants, però hauria de vigilar que el càstig que recaigui sobre els estudiants treballadors sigui prou just. Sovint és la mateixa institució la que no emet informació prou clara sobre els requeriments horaris, organitzatius i de dedicació de les diverses assignatures, amb la qual cosa dificulta la tria en el moment de la matrícula i promou així probables abandons d'assignatures entre els estudiants que no poden complir aquests requisits. Un bon sistema d'informació i orientació per als estudiants que treballen podria compensar aquesta habitual mancança.
5. Les vies lentes que s'han institucionalitzat en la majoria de titulacions ajuden els estudiants que treballen a organitzar la temporització i ordenació del propi currículum. En moltes institucions, però, aquestes alternatives no són prou flexibles com perquè estudiants amb feines només d'acompanyament s'hi puguin acollir amb facilitat.